

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny

Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Września 1939 r. w Lisewie Malborskim
rok szkolny 2023/2024

wrzesień 2023 r.

SPIS TREŚCI

1. Podstawa prawna str. 3
2. Wstęp i wyniki diagnozy str. 4 - 7
3. Wizja szkoły str. 7
4. Misja szkoły str. 7
5. Sylwetka absolwenta str. 8
6. Cele ogólne str. 8 - 11
7. Obszary rozwoju str. 12 - 33
8. Wnioski i rekomendacje str. 33
9. Zasady ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego str.34
10. Ustalenia końcowe str. 34

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U.2023 r. poz. 900).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. o systemie oświaty (Dz.U.2022 r. poz.1700).
- Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2016 r.poz.895).
- Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U.2023r. poz.1759).
- Rozporządzenie MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U.2023 r. poz.1633) .
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2018r. poz. 214).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U.2019 r. poz.1788 .)
- Rozporządzenie MEN z dn. 25 sierpnia 2017 w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U z 2023 r. poz.1062).
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2023/24r.

WSTĘP i WYNIKI DIAGNOZY

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Szkole Podstawowej w Lisewie Malborskim opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez radę pedagogiczną, radę rodziców i samorząd uczniowski, wynikających z koncepcji pracy szkoły. Treści szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły i wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Program ten został opracowany na **podstawie wyników diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.**

W ramach diagnozy zespół przygotowujący program korzystał z różnych źródeł pozyskiwania danych:

- ankieta diagnostyczna dla uczniów oraz rodziców i nauczycieli,
- wywiady grupowe i indywidualne przeprowadzone z uczniami i uczennicami klas V-VIII,
- bieżące rozmowy indywidualne prowadzone z uczniami, ich rodzicami oraz nauczycielami,
- bieżące obserwacje zachowań uczniów,
- wymiana doświadczeń nauczycieli,
- analiza niepowodzeń szkolnych dokonywana systematycznie podczas zebrań rady pedagogicznej oraz posiedzeń zespołów wychowawczych,
- analiza dokumentacji (dzienniki lekcyjne, dzienniki pedagoga i psychologa szkolnego),
- diagnoza rzeczywistych problemów występujących na terenie szkoły prowadzona przez pedagoga szkolnego i wychowawców,
- sprawozdania wychowawców klas, zespołu wychowawczego, zespołów przedmiotowych oraz nauczycieli specjalistów,
- wnioski z ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego, który był realizowany w ubiegłym roku.

Oprócz wymienionych powyżej źródeł zespół przeanalizował i uwzględnił obowiązujące akty prawne, dotychczasowe doświadczenia szkoły w obszarze realizowania różnych strategii edukacyjnych i wychowawczych, propozycje działań wychowawczych przekazanych przez Radę Rodziców, sylwetkę absolwenta szkoły, przewidywane zmiany w szkole, społeczności lokalnej i kraju, które mogą mieć wpływ na proces wychowania, a także podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2023/2024. Ważną rolę w refleksji nad zmianami odegrały również wnioski i rekomendacje zawarte w raportach z badań przeprowadzonych w 2022 i 2023 roku wśród młodych ludzi. Badania te dotyczyły zarówno ich postaw i poglądów, jak i dobrostanu psychicznego.

Na podstawie przeprowadzonych diagnoz można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Uczniowie i uczennice jako opanowane przez siebie w bardzo małym / małym stopniu wskazali następujące umiejętności:
 - a. wyrażanie emocji i potrzeb w sposób bezpieczny dla siebie samego/samej i innych;
 - b. opanowywanie emocji w sytuacjach trudnych, np. takich, które wiążą się ze stresem;
 - c. rozwiązywanie problemów i konfliktów z innymi osobami (dorosłymi i rówieśnikami).
2. Z kolei rodzice zwrócili uwagę na wynikający z ich obserwacji fakt, iż ich dla ich dzieci wyzwaniem wciąż pozostają następujące umiejętności:
 - a. wyrażanie emocji i potrzeb w sposób bezpieczny dla siebie samego/samej i innych;
 - b. odmawianie w spokojny sposób prośbom / żądaniom, na które się nie zgadza / które uznaje za naruszenie swoich zasad;
 - c. odczuwanie odpowiedzialności za swoją pracę i obowiązki.

Indywidualne cechy ucznia

Czynniki chroniące	Czynniki ryzyka
Duże zainteresowanie uczniów i uczennic podejmowaniem działalności na rzecz szkoły i społeczności lokalnej; chęć wchodzenia w różne role, dzięki którym młodzi ludzie mogą wzmocnić swoje poczucie sprawczości i podmiotowości oraz zaspokajać potrzebę bycia członkiem określonej społeczności (lub grupy rówieśniczej)	Brak umiejętności wzmacniającej współpracy w zespole, problemy z konfliktami w grupie rówieśniczej, nieumiejętność ich konstruktywnego rozwiązywania; podatność na osłabiający wpływ grupy rówieśniczej.
Otwartość na uczenie się umiejętność związane z psychoedukacją, na otrzymywanie wsparcia w postaci prostych technik samoregulacji emocjonalnej; gotowość do mówienia o swoich problemach wynikających z zarządzaniem emocjami	Brak umiejętności radzenia sobie ze stresem i doświadczeniem porażki; nierozwinięta w odpowiednim stopniu asertywność i umiejętność bezpiecznego dla siebie innych wyrażania emocji; rozwinięte w małym stopniu umiejętności komunikowania swoich potrzeb i emocji.

Środowisko szkolne i rówieśnicze

Czynniki chroniące	Czynniki ryzyka
Przekonanie o wspierającej roli szkoły w nabywaniu nowych i przydatnych w życiu umiejętności; podatność na modelowanie właściwych postaw i zachowań pod wpływem pozytywnych interakcji z dorosłymi.	Podatność na przemocowe zachowania obecne w grupie rówieśniczej; podtrzymywanie agresywnych (i nierozpoznanych jako agresywne) wzorców relacji, widocznych w języku używanym w kontaktach rówieśniczych i w sposobie tych relacji budowania.

Wykwalifikowana kadra pedagogiczna (szkoląca się na bieżąco); duża świadomość tego, że potrzebne są zmiany i innowacje w dotychczasowych metodach pracy z młodzieżą; przyjazna atmosfera.	Niewystarczająca liczba okazji do zdobywania doświadczenia pracy w zespole, zbyt mały wachlarz ról, jakie proponuje się młodym ludziom mającym problemy z nauką z powodu dysfunkcji rozwojowych i przez to niejako pozbawionym możliwości odniesienia sukcesu; mało okazji do mówienia o przeżywanych uczuciach i stanach emocjonalnych, a przez to nie do końca skuteczne wspieranie dzieci i młodzieży w rozwijaniu samoświadomości i samozarządzania.
---	--

Środowisko domowe uczniów

Czynniki chroniące	Czynniki ryzyka
Pozytywny wpływ rodziny, wartości uczniów wyniesione z domów.	Duży wskaźnik samotnego rodzicielstwa, duża liczba rodzin patchworkowych niewspieranych w procesie rozwoju kompetencji rodzicielskich; przekazywane w domach przemocowe wzorce zachowań (również w obszarze emocjonalnym; brak zadowalającej współpracy między instytucjami i wynikające z tego zbyt słabe wsparcie domów, w których nie zaspokaja się podstawowych potrzeb dzieci i młodzieży.
Gotowość rodziców do współpracy ze szkołą w obszarze ustalania zasad wspierających proces wychowawczy.	Podważanie zasad wypracowanych w szkole; zaburzenia w postaci wycofania emocjonalnego, wyładowywania napięć emocjonalnych na dzieciach; brak wsparcia stosownego dla wieku, brak świadomości trudności przypisanych dla danego etapu rozwoju, choroby, trudności ekonomiczne, niskie kompetencje rodzicielskie; funkcjonowanie w skonfliktowanej społeczności, w której utrwalone zostały stygmatyzujące etykiety i podziały.
Obecna w wielu rodzinach świadomość rodziców w zakresie niebezpieczeństw związanych z obcowaniem z nieodpowiednimi treściami w internecie oraz z łatwym dostępem do alkoholu i substancji psychoaktywnych.	Brak dostatecznej kontroli, nierozwinięta w dostatecznym stopniu świadomość zasad zdrowego życia (powszechne przyzwolenie na używanie przez młodzież e-papierosów i napojów energetyzujących).

W związku z tym rekomendujemy, aby w bieżącym roku szkolnym w planach pracy wychowawczej w naszej szkole położyć szczególny nacisk na następujące kompetencje:

1. Zdolność rozpoznawania i rozumienia własnych emocji, myśli i wartości oraz ich wpływu na własne zachowanie w różnych kontekstach i sytuacjach interpersonalnych (obszar 1 - samoświadomość).
2. Zdolność skutecznego kierowania emocjami, myślami i zachowaniami w różnych kontekstach i sytuacjach interpersonalnych; umiejętność komunikowania emocji (obszar 2 - samozarządzanie).
3. Radzenie sobie ze stresem i doświadczeniem porażki (obszar 2 - samozarządzanie).
4. Podmiotowość w dążeniu do osiągnięcia wyznaczonych celów i realizowania własnych aspiracji (obszar 2 - samozarządzanie).
5. Zdolność jasnego, skutecznego i asertywnego komunikowania się (obszar 4 - relacyjność).
6. Umiejętność współpracy w zespole (obszar 4 - relacyjność).

WIZJA SZKOŁY

Nasza szkoła zapewnia warunki rozwoju kompetencji emocjonalno-społecznych niezbędnych do poruszania się w relacjach z innymi ludźmi i do mierzenia się z wyzwaniami współczesnych czasów.

MISJA SZKOŁY

Jesteśmy po to aby:

1. Wszechstronnie i efektywnie kształcić w poczuciu bezpieczeństwa, radości i tolerancji dla innych, dbając jednocześnie o harmonijny rozwój każdego naszego ucznia.
2. Zapewnić naszym uczniom wysoką jakość nauczania, wychowania i opieki w klimacie życzliwości, profesjonalizmu, bezpieczeństwa i dobrej organizacji pracy.
3. Kształtować dziecko, które świadomie dokonuje wyborów, jest wrażliwe, pewnie porusza się w określonym systemie wartości.
4. Przygotować uczniów do dalszej nauki i życia w dynamicznie zmieniającym się świecie XXI wieku.
5. Wspomagać wychowawczą rolę rodziny, m.in. przez właściwą organizację zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie.
6. Motywować i wspierać pracowników, aby z satysfakcją i zaangażowaniem wykonywali swoją pracę.
7. Tworzyć warunki do otwartego dialogu i skutecznej współpracy kadry pedagogicznej z rodzicami i uczniami.

SYLWETKA ABSOLWENTA

Realizując założone zadania szkoły dążymy, by nasz absolwent:

- miał świadomość swoich mocnych stron i ograniczeń,
- wierzył w swoje możliwości,
- umiejętnie kierował sobą i odpowiedzialnie podejmował bezpieczne dla siebie i innych decyzje w różnych obszarach swojego życia,
- wiedział, jak poruszać się w bliższym i dalszym otoczeniu społecznym,
- budował swoją tożsamość w oparciu o wiedzę o historii i kulturze zarówno regionu, jak i państwa polskiego,
- szanował poglądy, perspektywę i emocje innych osób,
- skutecznie i asertywnie komunikował się z różnymi osobami,
- współpracował w grupie,
- nawiązywał i podtrzymywał wzmacniające go relacje.

CELE OGÓLNE PROGRAMU

Celem programu jest zagwarantowanie dzieciom i młodzieży realizacji ich prawa do wychowania w warunkach kształtujących ich kompetencje (wiedzę, umiejętności i postawy) sprzyjające rozwojowi i dobrym relacjom z innymi ludźmi. Działania opisane w dokumencie mają pomóc młodemu człowiekowi w rozwijaniu kompetencji emocjonalno-społecznych opisanych w czterech obszarach i uzupełnionych o kompetencje istotne z punktu widzenia budowania młodzieńczej tożsamości w określonym kontekście kulturowo-cywilizacyjnym. Program wskazuje również na to, że wzmacnianie rozwoju kompetencji młodych osób powinno zachodzić dzięki równoczesnemu wspieraniu wychowawczej roli rodziny, w porozumieniu szkoła – dom – społeczność lokalna, w oparciu o ich wspólną aktywność wychowawczą i partnerstwo w podejmowaniu działań i decyzji wychowawczych, których celem jest wsparcie dzieci i młodzieży w konfrontacji z wyzwaniami współczesności.

CELE:

1. Zwiększanie wiedzy uczniów i uczennic na temat ich mocnych stron i ograniczeń oraz ich gotowości do wzmacniania wiary w siebie.
2. Zwiększanie u uczniów i uczennic umiejętności kierowania sobą i odpowiedzialnego podejmowania decyzji.

3. Podnoszenie poziomu wiedzy uczniów i uczennic na temat bliższego i dalszego otoczenia społecznego.
4. Wzmacnianie umiejętności nawiązywania oraz podtrzymywania relacji i współpracy z innymi.

Operacjonalizacja celów - na jakich zmianach zachodzących w uczniach i uczennicach zależy nam w poszczególnych obszarach:

ad. 1. Zwiększanie wiedzy uczniów i uczennic na temat ich mocnych stron i ograniczeń oraz ich gotowości do wzmacniania wiary w siebie

Uczeń / Uczennica:

wie:

- jakie są jego / jej mocne strony i ograniczenia oraz w jaki sposób można je rozpoznawać,
- jakie emocje towarzyszą człowiekowi w różnych sytuacjach życiowych i jakie jest ich znaczenie w życiu poszczególnych osób;

potrafi:

- rozpoznawać swój potencjał oraz ograniczenia,
- pracować nad własnym rozwojem,
- rozpoznawać i nazywać własne emocje;

jest gotów/a:

- do pracy nad sobą - wzmacniania mocnych stron, rozwoju talentów i zainteresowań,
- do uczenia się pracy nad własnymi emocjami (np. do poznawania sposobów, dzięki którym można radzić sobie ze stresem, złością).

ad. 2. Zwiększanie u uczniów i uczennic umiejętności kierowania sobą i odpowiedzialnego podejmowania decyzji

Uczeń / Uczennica:

wie:

- jakie są standardy zachowania się w różnych miejscach (np. w urzędzie, zakładzie pracy, w szkole itp.) i sytuacjach (oficjalnych lub nieoficjalnych itp.);

potrafi:

- wyrażać w odpowiedni sposób swoje emocje,

- planować i zarządzać sobą w czasie (np. tworzyć harmonogramy pracy, wyznaczać sobie cele - krótko i długoterminowe oraz dążyć do nich itp.),
- umiejętnie podejmować najważniejsze dla siebie decyzje w odniesieniu do znajomości własnych mocnych stron i ograniczeń,
- radzić sobie ze stresem i doświadczeniem porażki;

jest gotów/a:

- wykorzystać umiejętności planowania i organizacji do osiągnięcia wyznaczonych celów i realizowania własnych aspiracji,
- samodzielnie podtrzymywać własną motywację w pracy indywidualnej i grupowej.

ad. 3. Podnoszenie poziomu wiedzy uczniów i uczennic na temat bliższego i dalszego otoczenia społecznego

Uczeń/Uczennica:

wie:

- jakie organizacje, instytucje i grupy działają w społeczności lokalnej oraz zna zakres i zasady ich funkcjonowania;
- jakie są szersze - historyczne i społeczne - normy zachowania w różnych środowiskach i w oparciu o to wie, jak rozpoznawać osobowe i instytucjonalne zasoby społeczności lokalnych i ponadlokalnych;

potrafi:

- poznawać potencjał różnych osób i instytucji w kontekście możliwości podejmowania z nimi współpracy,
- rozumieć perspektywy i punkty widzenia innych osób, empatyzować z nimi i współczuć im (dotyczy to także osób z różnych środowisk, kultur i kontekstów);

jest gotów/a:

- szanować i uwzględniać w dalszych działaniach perspektywę innych osób,
- do budowania swojej tożsamości w oparciu o rozpoznane elementy historii i kultury regionu i państwa polskiego.

ad. 4. Wzmacnianie umiejętności nawiązywania oraz podtrzymywania relacji i współpracy z innymi

Uczeń / Uczennica:

wie:

- jaka jest różnorodność form życia społecznego (np. grupy rówieśnicze, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, firmy itp.) oraz zasad zachowania w nich,
- jak zachowania wyrażające emocje wpływają na innych i uwzględnia to w strategiach autoprezentacji i komunikacji;

potrafi:

- jasno, skutecznie i asertywnie komunikować się z różnymi osobami i podmiotami,
- współpracować w grupie (wspólnie określać cele, tworzyć harmonogramy, rozdzielać role, rozwiązywać konflikty itp.),
- we współpracy z różnymi osobami i instytucjami wykorzystywać ich zasoby na rzecz realizacji swoich planów i potrzeb oraz działań na rzecz innych;

jest gotów/a:

- do podejmowania współpracy z różnymi osobami i podmiotami z uwzględnieniem korzyści oraz wyzwań związanych z tą współpracą,
- do angażowania się w sprawy ważne dla społeczności lokalnej.

OBSZARY ROZWOJU (dotychczasowa ewaluacja poszczególnych obszarów)

OBSZAR ROZWOJU INTELEKTUALNEGO 2019/2020

OBSZAR ROZWOJU EMOCJONALNEGO obszar został poddany ewaluacji w roku szkolnym 2020/2021

OBSZAR ROZWOJU SPOŁECZNEGO obszar został poddany ewaluacji w roku szkolnym 2021/2022

OBSZAR ROZWOJU MORALNEGO obszar wybrany do ewaluacji w roku szkolnym 2022/2023

W wyniku prac zespołu ds. projektu programu W-P w roku szkolnym 2023/2024 **zmodyfikowano obszary rozwoju, tworząc następujące obszary kompetencyjne:**

1. **Obszar rozpoznawania swoich możliwości i budowania wiary w siebie - samoświadomość.**
2. **Obszar umiejętnego kierowania sobą i odpowiedzialnego podejmowania decyzji - samozarządzanie.**
3. **Obszar znajomości oraz rozumienia bliższego i dalszego otoczenia społecznego - świadomość społeczna.**
4. **Obszar nawiązywania oraz podtrzymywania relacji i współpracy z innymi - relacyjność.**

OBSZARY KOMPETENCYJNE - ZADANIA I FORMY ICH REALIZACJI

obszar	kompetencja	uszczegółowienie / kompetencje składowe i/lub towarzyszące	Zadania i propozycja narzędzi	Osoby odpowiedzialne
obszar rozpoznawania swoich możliwości i	Zdolność rozpoznawania i rozumienia własnych emocji, myśli i wartości oraz ich wpływu na własne	- świadomość własnych stanów emocjonalnych oraz świadomość, że niekiedy można nie zdawać sobie sprawy z własnych uczuć,	baza scenariuszy do realizacji na np. zajęciach z wychowawcą (1 , 2) programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na zajęciach z wychowawcą (np. trening	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści

budowania wiary w siebie — samoświadomość	zachowanie w różnych kontekstach i sytuacjach interpersonalnych	- umiejętność różnicowania emocji i werbalnego opisywania stanów emocjonalnych,	zastępowania agresji, <i>Empatia zmienia nas, szkołę, świat;</i> <i>Porozumienie bez przemocy;</i> <i>Zrozumieć, opanować i wykorzystać emocje;</i> trening uważności); praktyki dnia codziennego: rozmowy z nauczycielami na temat emocji i ich wpływu na ludzi; wzmacnianie uczniów i uczennic w nazywaniu przez nich emocji towarzyszących im w trakcie codziennych zajęć, przede wszystkim tych mających miejsce w szkole; kwalifikowanie do zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne	
		- zdolność do interpretacji znaczenia, jakie niosą emocje w kontekście relacji, w jakich występują, np. tego, że stracie często towarzyszy smutek,		
		- zdolność do rozumienia złożonych emocji, przeżywanych niemal jednocześnie oraz takich kombinacji emocji, jak groza, na którą składa się strach i zdziwienie,		
		- umiejętność emocjonalnej skuteczności, czyli akceptowanie swoich emocjonalnych doświadczeń oraz świadomość, że istota relacji międzyludzkich jest po części zdeterminowana jakością zachodzącej w nim komunikacji emocjonalnej,		
		- umiejętność obserwacji i oceny własnych reakcji oraz		

		zachowań w konkretnych sytuacjach interpersonalnych;		
	Zdolność rozpoznawania swoich mocnych stron i ograniczeń z dobrze ugruntowanym poczuciem pewności siebie i celu	- samoakceptacja i szacunek dla własnej osoby;	a. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego; b. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na zajęciach z wychowawcą ; c. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; d. praktyki dnia codziennego: wsparcie młodych osób w nazywaniu ich mocnych stron i ograniczeń dostrzeganych w różnych sytuacjach i interakcjach; e. włączanie uczniów w wolontariat szkolny działający w ramach sekcji zadaniowej Samorządu Uczniowskiego.	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni reprezentacja samorządu uczniowskiego
	Świadomość własnej podmiotowości; przeświadczenie o sobie samym, jako o istocie, która jest zdolna wywierać wpływ na otoczenie	- doświadczanie własnej skuteczności i sprawczości, - zdolność do dostrzegania własnej roli we współtworzeniu dobrostanu osobistego, rodzinnego i społecznego;	a. praktyki dnia codziennego: tworzenie okazji do jak najczęstszego podejmowania przez uczniów samodzielnych działań indywidualnych i zespołowych oraz wspólne omawianie efektów tych działań wraz z udzielaniem informacji zwrotnej;	wychowawcy klas nauczyciele specjaliści szkolni reprezentacja samorządu uczniowskiego

			b. praktyki dnia codziennego: stwarzanie okazji do wchodzenia młodych ludzi w różne role, w których mogą doświadczyć swojej sprawczości; c. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; d. włączanie uczniów w wolontariat szkolny działający w ramach sekcji zadaniowej Samorządu Uczniowskiego.	
	Posiadanie nastawienia na rozwój	- nieunikanie trudnych zadań, wyzwań; niepoddawanie się po porażce, nieskupianie się na osobistych niepowodzeniach;	a. praktyki dnia codziennego: przeformułowanie stosowanych na zajęciach strategii oceniania w taki sposób, aby porażki nie zmniejszały u młodych ludzi chęci do rozwoju, którego naturalnym elementem są błędy służące do wyciągania wniosków (np. poprzez stosowanie elementów oceniania kształtującego i różnych form informacji zwrotnych); b. praktyki dnia codziennego: konsekwentne stosowanie przez dorosłych różnych modeli informacji zwrotnej, opartej np. na modelu fakty - uczucia - konsekwencje - oczekiwania;	wszyscy nauczyciele specjaliści szkolni reprezentacja samorządu uczniowskiego

			c. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; d. kwalifikowanie do zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne; e. konsultacje/zajęcia z psychologiem szkolnym; f. realizacja zajęć z zakresu rozpoznawania własnych uzdolnień, predyspozycji, zainteresowań (również w ramach przygotowania do wyboru zawodu);	
obszar umiejętnego kierowania sobą i odpowiedzialnego podejmowania decyzji — samozarządzanie	Zdolność skutecznego kierowania emocjami, myślami i zachowaniami w różnych kontekstach i sytuacjach interpersonalnych; umiejętność komunikowania emocji	- umiejętność takiego postrzegania i interpretowania własnych emocji, by nie determinowały one poczucia własnej skuteczności, decyzyjności, umiejętności komunikacji itp.,	a. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na zajęciach z wychowawcą (np. trening zastępowania agresji, <i>Empatia zmienia nas, szkołę, świat; Porozumienie bez przemocy</i>; trening uważności i samoregulacji); baza scenariuszy (1, 2) b. praktyki dnia codziennego: stwarzanie przestrzeni podczas codziennych zajęć w szkole do rozmowy na temat przeżywanych przez młodych ludzi emocji i ich	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni reprezentacja samorządu uczniowskiego
		- umiejętność adekwatnego i bezpiecznego wyrażania emocji oraz potrzeb z nimi związanych,		

		- zdolność otwarcia się na emocje zarówno przyjemne, jak i nieprzyjemne,	przyczyn, wspieranie w procesie wychodzenia z emocji nieprzyjemnych i trudnych, a wynikających z np. konfliktów z rówieśnikami; przekazywanie informacji o konstruktywnych sposobach radzenia sobie z przykrymi uczuciami (rozmowa, dzielenie się doświadczeniami, przykłady z literatury i filmu omawiane na zajęciach j. polskiego); c. przekazywanie młodzieży prostych technik możliwych do powielenia w uczniowskich działaniach samopomocowych, np. przez reprezentację samorządu uczniowskiego; d. trwałe osadzenie w szkole mediacji rówieśniczych; e. objęcie uczniów pomocą, wsparciem zgodnie z rozpoznanymi potrzebami, dostosowanie wymagań do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów.	
		- zdolność do refleksyjnej kontroli emocji w odniesieniu do siebie i innych poprzez wyciszanie emocji trudnych i wzmacnianie emocji pozytywnych, bez ignorowania ich wartości informacyjnej; samoregulacja,		
		- rozumienie emocji wyrażanych podczas rozwiązywania konfliktów z innymi osobami;		
		- umiejętności warunkujące efektywność zachowań w sytuacjach ekspozycji społecznej (łatwość zabierania głosu w grupie, wystąpienia publiczne czy wyrażanie własnego zdania),	a. udział w wydarzeniach organizowanych w szkole dla większej publiczności; b. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni reprezentacja samorządu uczniowskiego

		- chęć i gotowość do podejmowania wyzwań interpersonalnych, tj. angażowania się w nowe lub jednocześnie trudne sytuacje społeczne;	wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; c. realizacja inicjatyw młodzieżowych we współpracy z instytucjami / organizacjami zewnętrznymi;	
	Radzenie sobie ze stresem i doświadczeniem porażki	- stosowanie strategii radzenia sobie ze stresem, presją i trudnymi emocjami; samoregulacja,	a. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na godzinach wychowawczych, m.in: program <i>Przyjaciele Zippiego</i> , <i>Porozumienie bez przemocy</i> ; b. udział w zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne; c. wykorzystywanie gier i zabaw wzmacniających rozwój umiejętności społeczno-emocjonalnych (m.in. <i>Gra na emocjach</i>), nie tylko na godzinach z wychowawcą ; d. spotkania indywidualne z psychologiem szkolnym; e. spotkania z osobami zajmującymi się psychoedukacją i działaniami terapeutycznymi;	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni
		- radzenie sobie z poczuciem frustracji towarzyszącym porażce, niezrealizowaniu zamierzonych celów itp.,		
		- identyfikowanie rozwiązań problemów osobistych;		
	Dokonywanie przemyślanych i konstruktywnych wyborów dotyczących własnego zachowania.	- przewidywanie i ocena konsekwencji własnych działań,	a. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów zespołowych połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą i wzajemnym udzielaniem sobie informacji zwrotnej;	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni
		- zdolność do rozważenia norm etycznych i kwestii bezpieczeństwa oraz do oceny korzyści i konsekwencji		

		różnych działań dla dobra osobistego, grupowego i społecznego,	b. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na godzinach wychowawczych, np. wspierające proces integracji, rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne;	
		- odpowiedzialne podejmowanie decyzji - przemyślane, nie pod wpływem emocji, po uprzedniej analizie,		
		- panowanie nad impulsami i zdolność odkładania zaspokojenia pragnień na później,		
		- rozumienie działania mechanizmu uzależnień i dokonywanie w oparciu o to bezpiecznych dla siebie i innych wyborów,	a. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na godzinach wychowawczych, m.in: program <i>Przyjaciele Zippiego</i> , <i>Porozumienie bez przemocy</i> ; b. wspólne oglądanie filmów m.in przedstawiających skutki uzależnień, ale i pozwalających zrozumieć mechanizm wytwarzania uzależnień (również w związku ze specyfiką rozwojową nastolatków);	Wychowawcy klas Nauczyciele chemii, biologii, wdż Specjaliści szkolni Realizatorzy projektów rekomendowanych
		- znajomość zasad bezpiecznego stosowania z sieci i stosowanie ich w codziennym życiu,	a. Udział w projektach (kl.IV - VI <i>Sieciaki</i> , kl.VII - VIII <i>Nie dla hejtu</i>); b. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na godzinach	Wychowawcy klas Nauczyciel informatyki

		- przestrzeganie zasad kultury i higieny korzystania z technologii,	wychowawczych, m.in: program <i>Przyjaciele Zippiego</i> , <i>Porozumienie bez przemocy</i> ; scenariusze na Platforma edukacyjna Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę ; c. spotkania z przedstawicielami policji	Nauczyciele Specjaliści szkolni
		- stosowanie podstawowych zasad zdrowego życia, wzmacniających dobrostan psychiczny..	a. praktyki dnia codziennego: przekazywanie młodzieży informacji na temat zdrowego trybu życia i jego elementów (zdrowa dieta, aktywność fizyczna, unikanie używek, badania, opanowanie stresu, sen i umiejętność odpoczynania); b. praktyki dnia codziennego: rozmowy o dostrzeganych u młodzieży nawykach sprzecznych z zasadami dbania o swoje zdrowie; opisywanie językiem korzyści pozytywnych skutków przestrzegania tych zasad; c. udział w zajęciach i wydarzeniach o charakterze sportowym; d. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na godzinach z wychowawcą [baza]	Wychowawcy Nauczyciele w-f, biologii, chemii, specjaliści
	Podmiotowość w dążeniu do osiągnięcia wyznaczonych celów i realizowania własnych aspiracji	- okazywanie odwagi do podejmowania inicjatyw definiowanych jako ważny element własnego rozwoju, - wyznaczanie celów osobistych i zbiorowych w oparciu o	a. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu	Wychowawcy klas Nauczyciel doradztwa zawodowego Nauczyciele

		znajomość własnych mocnych stron i ograniczeń,	pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; b. spotkania z ciekawymi ludźmi; c. udział w zajęciach rozwijających zainteresowania; d. praktyki dnia codziennego: wzmacnianie poczucia podmiotowości młodych ludzi poprzez: oddawanie im możliwości podejmowania decyzji w sprawach istotnych dla życia klasy, wspólne wypracowywanie metod komunikacji i rozwiązywania konfliktów; inspirowanie uczniów i uczennic do realizowania samodzielnych inicjatyw i wspólnego omawiania ich efektów; e. zajęcia z wychowawcą: doskonalenie umiejętności uczenia się, praktyczne sposoby planowania i zarządzania czasem [baza]; f. włączanie uczniów w wolontariat szkolny działający w ramach sekcji zadaniowej Samorządu Uczniowskiego; g. współpraca z lokalnymi organizacjami i grupami nieformalnymi przy planowaniu i realizacji inicjatyw młodzieżowych. a. stosowanie metod w oparciu o relacje terapeutyczne (arteterapia, bajkoterapia, terapia skoncentrowana na uważności);	Specjaliści szkolni
		- wykorzystanie umiejętności planowania i organizacji,		
		- zdolność do odraczania gratyfikacji i do konsekwencji w realizacji zakładanych celów,		
		- demonstrowanie w działaniu poczucia podmiotowości osobistej (poczucie własnego "ja"),		
		- umiejętność podtrzymania i/lub zwiększania motywacji w osiągnięciu osobistych i zbiorowych celów.		

obszar znajomości oraz rozumienia bliższego i dalszego otoczenia społecznego — świadomość społeczna	Wykazanie się ciekawością i otwartością na otaczający świat przy jednoczesnym krytycznym podejściu do informacji odczytywanych w różnych źródłach (ze szczególnym uwzględnieniem mediów społecznościowych)	- dokonywanie uzasadnionych osądów po przeanalizowaniu informacji i danych dotyczących innych osób, sytuacji, wydarzeń, zjawisk itp.,	a. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na zajęciach z wychowawcą, zajęciach bibliotecznych oraz lekcjach języka polskiego, WOS-u: myślenie krytyczne ; rozpoznawanie fake newsów i praktyk dezinformacyjnych ; edukacja globalna (tematy - zmiany klimatu, migracje, zmiany na rynku pracy; wyzwania związane z upowszechnianiem się praktyk wykorzystujących sztuczną inteligencję itp.); [baza] b. praktyki dnia codziennego: zachęcanie dzieci i młodzieży do wypowiadania swojego zdania na ważne i/lub aktualnie głośnie tematy, moderowanie dyskusji z udziałem całego zespołu klasowego; częste podkreślanie zasad istotnych w debacie, w której nie chodzi o pokonanie przeciwnika, a o wymianę punktów widzenia i racji;	Wychowawcy klas nauczyciele (w tym nauczyciele j. polskiego, biblioteki, WOS-u) Specjaliści szkolni
		- zainteresowanie rozwojem społeczno-gospodarczym i wyzwaniami cywilizacyjnymi współczesności;		
	Rozumienie społecznych norm zachowania w różnych środowiskach i w oparciu o to rozpoznawanie osobowych i instytucjonalnych zasobów społeczności	- umiejętność planowania zachowań społecznych w oparciu o znajomość reguł społecznych,	a. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej;	Wychowawcy klas Nauczyciele (w tym nauczyciele WOS-u) Specjaliści szkolni
		- rozumienie zasad postępowania i reguł zachowania ogólnie		

	lokalnych i ponadlokalnych.	przyjętych w różnych społeczeństwach i środowiskach (np. w pracy, w szkole, urzędzie),	b. organizacja częstych wyjazdów mających na celu osvajanie młodych ludzi z zasadami panującymi w przestrzeni publicznej; wizyty w urzędach, instytucjach kultury, firmach i organizacjach pozarządowych (działających lokalnie lub w większej odległości od szkoły);	
		- rozpoznawanie różnorodnych norm społecznych, w tym niesprawiedliwych,	c. praktyki dnia codziennego: jak najczęstsze zapraszanie młodych osób do rozmowy wokół powszechnie obowiązujących norm, wspieranie w ich identyfikacji i rozumieniu ich celowości; nieucinianie wątpliwości dzieci i młodzieży odnoszących się do obowiązujących ich reguł, a zamiast tego tworzenie przestrzeni do rozmowy o tym, w jaki sposób zasady organizują i ułatwiają życie w zróżnicowanej światopoglądowo wspólnocie;	
	Włączanie do poczucia własnej tożsamości elementów historii i kultury regionu oraz historii i kultury państwa polskiego	- rozpoznawanie elementów definiowanych jako komponenty polskiej tożsamości narodowej i refleksyjne włączanie ich do procesu budowania własnej tożsamości; - rozpoznawanie elementów krajobrazu historycznego i kulturowego Żuław jako	a. wycieczki do miejsc istotnych dla polskich narracji historycznych i tożsamościowych; b. organizacja wydarzeń związanych z rocznicami wydarzeń upamiętnionych w polskiej narracji narodowej; c. spacer i wycieczki po gminie Lichnowy i Żuławach (lisewski quest Śladami zapomnianych sąsiadów ;	Wychowawcy klas Nauczyciele (w tym nauczyciele przedmiotów humanistycznych) Specjaliści szkolni

		ważnych w definiowaniu własnej tożsamości i w tworzeniu poczucia związku ze społecznością lokalną;	ścieżka edukacyjna Szlakiem trzech wyznań po gminie Lichnowy; samodzielna organizacja przez uczniów wycieczek po Żuławach na podstawie tras opisanych w lokalnych przewodnikach);	
Zdolność rozumienia perspektywy innych osób (w tym osób z różnych środowisk, kultur i kontekstów), empatyzowanie z nimi i współczucie im.	- umiejętność empatycznego i współczującego zaangażowania się w emocjonalne doświadczenia innych; okazywanie troski o uczucia innych, świadomość i akceptacja tego, w jak różnorodny sposób emocje mogą być wyrażane przez ludzi;	a. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; b. programy i cykle zajęć do długofalowej realizacji na zajęciach z wychowawcą i lekcjach języka polskiego; [baza] https://pozytywnauwaga.pl/narzedziownik/ Bank dobrych praktyk - przykładowe scenariusze o tolerancji: file:///C:/Users/ABC/Downloads/m_malek_scenariusz_zajec_uczmy_sie_tolerancji-2.pdf	Wychowawcy klas Nauczyciele (w tym języka polskiego) Specjaliści szkolni	
	- wyrażenie wdzięczności,			
	- wykazywanie się tolerancją; wyrażanie i rozumienie różnych punktów widzenia,			
Świadomość tego, w jaki sposób osobiste decyzje i działania mogą wpływać na innych ludzi, społeczności i	- wykazywanie odpowiedzialności za powierzane zadania;	a. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed	Wychowawcy klas	

	instytucje/organizacje oraz na środowisko naturalne.	- wykazywanie troski o środowisko naturalne i realizacja takich zachowań, które służą poprawie jego stanu;	klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; b. organizacja wydarzeń (np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi); organizacja wycieczek tematycznych (biologia, geografia) c. programy i cykle zajęć do realizacji na zajęciach z wychowawcą i lekcjach przyrody i biologii; [baza] Bank dobrych praktyk - przykładowe materiały https://www.ore.edu.pl/2015/03/bank-dobrych-praktyk-materialy-do-pobrania/ lub https://tradycjynysad.pl/dodatkowe-scenariusze-dla-klas-iv-przygotowane-przez-laki-kwietne/	Nauczyciele (przyrody, biologii, geografii) Specjaliści szkolni
obszar nawiązywania oraz podtrzymywania relacji i współpracy z innymi — relacyjność	Nawiązywanie i utrzymywanie trwałych i wspierających relacji oraz skutecznego poruszanie się w otoczeniu z różnymi osobami i grupami	- poruszanie się w środowiskach o różnych wymaganiach i możliwościach społecznych i kulturowych, - poszanowanie innych ludzi i docenianie ich różnorodności; bycie przygotowanym na pokonywanie uprzedzeń i osiągnięcie kompromisów, - obserwacja i rozróżnianie nastrojów, motywacji i	a. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; b. organizacja wycieczek i wyjazdów; współpraca ze szkołami/ośrodkami, w którym uczą się i/lub przebywają osoby z niepełnosprawnościami; organizacja częstych wyjazdów mających na celu osvajanie młodych	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni

		oczekiwań innych osób oraz umiejętność odpowiedniego i skutecznego reagowania na nie oraz zmiany w nich zachodzące; śledzenie toku myślowego drugiej osoby; zdolność do radzenia sobie ze stanami emocjonalnymi innych osób.	ludzi z przebywaniem w przestrzeni publicznej; c. programy i cykle zajęć do realizacji na zajęciach z wychowawcą [baza] d. udział w zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne; e. wykorzystywanie gier i zabaw wzmacniających rozwój umiejętności społeczno-emocjonalnych (m.in. <i>Gra na emocjach</i>), nie tylko na godzinach z wychowawcą; f. spotkania indywidualne z psychologiem szkolnym; g. praktyki dnia codziennego: stwarzanie przestrzeni podczas codziennych zajęć w szkole do rozmowy na temat przeżywanych przez młodych ludzi emocji i ich przyczyn; wspieranie w ten sposób procesu mentalizacji, czyli rozpoznawania i interpretowania czyichś potrzeb, uczuć i zamiarów;	
	Zdolność jasnego, skutecznego i asertywnego komunikowania się	- aktywne słuchanie,	a. programy i cykle zajęć do realizacji na zajęciach z wychowawcą, na lekcjach języka polskiego i zajęciach bibliotecznych (moderowanie klasowych rozmów przez samych uczniów/uczenice, współtworzenie bezpiecznej przestrzeni do rozmowy; otwarta komunikacja i aktywne	Wychowawcy klas Nauczyciele wszystkich przedmiotów Specjaliści reprezentacja Samorządu Uczniowskiego
		- zdolność inicjowania, utrzymywania i organizowania konwersacji,		
		- konstruktywne porozumiewanie się w różnych środowiskach, z		

		osobami o różnym pochodzeniu, różnych zainteresowaniach, różnych poglądach,	słuchanie zarówno jako tematy, jak i metody prowadzenia zajęć; asertywność ; Godziny Rozwoju , Projekt RELACJE	
		- asertywność (rozumiana jako: umiejętność wyrażania prośb i odmawiania im, niezgadanie się z opiniami innych, odmowa w sytuacji nieuzasadnionych żądań; zdolność do szczerego, zrównoważonego i precyzyjnego wyrażania własnych myśli, przekonań, przeżyć i pragnień),	b. zajęcia ze specjalistami: warsztaty na temat asertywności i autoprezentacji, samoregulacji emocjonalnej w relacjach interpersonalnych;	
		- umiejętność rozmawiania o swoich problemach,	c. praktyki dnia codziennego: jak najczęstsze włączanie podstawowych zasad otwartej komunikacji do pracy z zespołami klasowymi (nie tylko na zajęciach z wychowawcą); reagowanie na bieżące sytuacje ważne dla klasy w duchu zaufania i otwartości na problemy w relacjach, które warto omówić wspólnie tak, aby każdy mógł wyrazić swoje opinie i uczucia;	
		- rozumienie, że zachowania wyrażające emocje wpływają na innych i uwzględnianie tego w strategiach autoprezentacji i komunikacji,	d. trwałe osadzenie w szkole mediacji rówieśniczych; przeszkolenie klasowych reprezentantów/ek Samorządu Uczniowskiego w zakresie otwartej komunikacji tak, aby w prostych działaniach mogli przekazywać oni umiejętności kolegom i koleżankom (platforma <i>NVC w szkole</i>);	
		- komunikowanie uczuć, czyli umiejętność formułowania dostosowanych do odbiorcy komunikatów dotyczących emocji,	e. udział w zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno - społeczne; f. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych	

			projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; g. współpraca z lokalnymi organizacjami i grupami nieformalnymi przy planowaniu i realizacji inicjatyw młodzieżowych.	
	Umiejętność współpracy w zespole	- wspólne określanie celów; współpraca w celu rozwiązywania problemów i konstruktywnego negocjowania konfliktów; przyjmowanie różnych ról w grupie; dawanie i przyjmowanie rzetelnej informacji zwrotnej; współtworzenie klimatu wzajemnego zaufania; poczucie odpowiedzialności za wspólną pracę,	a. praktyki dnia codziennego: postrzeganie integracji zespołu klasowego jako dynamicznego procesu, współtworzonego razem z dziećmi i młodzieżą mającą ważne prawo głosu w sytuacjach ważnych dla całej klasy; oddawanie uczniom i uczennicom przestrzeni do organizowania klasowych wydarzeń tak, aby każdy członek grupy mógł realizować jakieś zadanie w oparciu o swoje mocne strony; b. scenariusze i cykle zajęć do realizacji na zajęciach z wychowawcą: wspólne wypracowanie metod rozwiązywania konfliktów i sposobów udzielania sobie informacji zwrotnej; wzmacnianie poczucia identyfikacji z grupą poprzez wypracowanie klasowych zwyczajów i rytuałów; zachęcanie młodych osób do mówienia o swoich emocjach i sygnalizowanych przez nie	Wychowawcy klas Nauczyciele Specjaliści szkolni
		- zdolność kreowania stanów emocjonalnych sprzyjających wspólnemu realizowaniu celów,		
		- uświadamianie sobie rozbieżności zdań oraz chęć osiągnięcia satysfakcjonujących rozwiązań w komunikacji;		

			potrzebach; Godziny Rozwoju, Projekt RELACJE c. zajęcia ze specjalistami: warsztaty na temat mediacji i rozwiązywania konfliktów jako skutków nieumiejętnie prowadzonej komunikacji; d. realizacja działań na zajęciach metodą krótko- i długoterminowych projektów połączonych z prezentacją ich wyników przed klasą oraz wspólnym omówieniem przebiegu pracy wraz z wzajemnym udzielaniem informacji zwrotnej; e. współpraca z lokalnymi organizacjami i grupami nieformalnymi przy planowaniu i realizacji inicjatyw młodzieżowych.	
--	--	--	--	--

Organizacja działań dla rodziców

Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
Diagnozowanie potrzeb i oczekiwań rodziców	- Ankiety, rozmowy itp..	Specjaliści szkolni	Czerwiec 2023 r. (ewaluacja PW-P)
Informowanie rodziców o	- Zapoznanie rodziców z projektem PWP.	Dyrektor szkoły podczas RR	Wrzesień 2023 r.

podejmowanych przez szkołę działaniach wychowawczo profilaktycznych.	- Przekazywanie na bieżąco informacji o realizowanych działaniach zawartych w programie wychowawczo-profilaktycznych za pomocą strony internetowej szkoły, gazetek ściennych w szkole, zebrań klasowych i ogólnoszkolnych.	Wszyscy nauczyciele i specjaliści	Cały rok szkolny
Informowanie rodziców o funkcjonowaniu dziecka w szkole.	- Przekazywanie na bieżąco informacji o sukcesach, trudnościach i problemach uczniów podczas rozmów indywidualnych, zebrań klasowych.	Wychowawcy Wszyscy nauczyciele i specjaliści	Cały rok szkolny
	- Rozmowy indywidualne z wychowawcą, nauczycielami, specjalistami i dyrektorem szkoły.	Wychowawcy Wszyscy nauczyciele i specjaliści	Cały rok szkolny
	- Współpraca z Radą Rodziców w zakresie pomocy materialnej dla uczniów potrzebujących wsparcia, np. dofinansowania do wycieczek.	Wychowawcy Wszyscy nauczyciele i specjaliści	Cały rok szkolny
Przekazywanie wiedzy rozwijającej kompetencje rodzicielskie (budowanie właściwej komunikacji z dziećmi, radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, zrozumienie specyfiki rozwojowej młodych	- Organizacja spotkań, warsztatów dla rodziców ze specjalistami. m.in.: „Złapmy zdrową relację — odnajdźmy się w sieci”.	Wychowawca Specjaliści szkolni Organizacje zewnętrzne	Cały rok szkolny 25.09.2023r.
	- Gazetki i biuletyny dla rodziców – upowszechnianie materiałów edukacyjnych (również tych w sieci, np. platforma z kursami dla rodziców <i>NVC w szkole</i>)	Specjaliści szkolni	Cały rok. szkolny
	- Indywidualne konsultacje z wychowawcą.	Wychowawcy	Cały rok szkolny

ludzi, korzystanie ze wsparcia specjalistów zewnętrznych itp.)			
--	--	--	--

Organizacja działań dla nauczycieli

Zadania	Formy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
Diagnozowanie potrzeb i oczekiwań	- Ankiety, wywiady, warsztaty diagnostyczne prowadzone we współpracy z zewnętrznymi ośrodkami wsparcia itp..	Dyrektor Specjaliści szkolny	Czerwiec 2023 r. (ewaluacja PW-P)
Organizacja doskonalenia zawodowego – kursy, warsztaty, szkolenia.	- organizacja na terenie szkoły takich form doskształcania, które wychodzą naprzeciw potrzebom młodzieży i nauczycieli (również w zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych);	Dyrektor Specjaliści szkolni	Cały rok
	- dostarczanie nauczycielom informacji o dostępnych formach doskonalenia poza szkołą;	Dyrektor	Termin do ustalenia
	- Program „Szkolna Interwencja Profilaktyczna”	Organizowany przez GKRPA	18.09.2023 r.
	- Projekt „Szkoła dostępna dla wszystkich”	Organizowany przez Instytut Badań Edukacyjnych, UNICEF oraz Ministerstwo Edukacji i Nauki. Zgłoszenie: Dyrektor Osoby odpowiedzialne: pedagog/psycholog	2023/2024/2025

	- "Złapmy zdrową relację - odnajdźmy się w sieci".	Organizowany przez PCPR	25.09.2023 r.
Propagowanie literatury na temat profilaktyki w szkole	- Udostępnianie materiałów szkoleniowych.	Wszyscy nauczyciele	Cały rok szkolny
	- Gromadzenie literatury na temat szkolnej profilaktyki.	Wychowawcy Wszyscy nauczyciele i specjaliści	Cały rok szkolny
Rozwijanie umiejętności nauczycieli z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w ramach programu „Laboratoria przyszłości”.	- Doskonalenie kompetencji nauczycieli do prowadzenia zajęć w sposób ciekawy, angażujący uczniów, sprzyjający odkrywaniu ich talentów i rozwijaniu zainteresowań.	Wszyscy nauczyciele	Cały rok szkolny
	- Budowanie kompetencji przyszłości	Wszyscy nauczyciele	Cały rok szkolny

WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Działania wychowawczo-profilaktyczne powinno się realizować zarówno podczas zajęć z wychowawcą klasy, jak i w trakcie lekcji przedmiotowych oraz zajęć specjalistycznych.
2. Wśród zadań proponowanych do realizacji w obszarach konkretnych kompetencji można wyróżnić następujące ich formy: praktyki dnia codziennego (działania możliwe do realizacji podczas zajęć wszystkich przedmiotów, ale i oddziaływania budujące kulturę wzajemnych relacji współtworzonej przez dorosłych, dzieci i młodzież); zajęcia z wychowawcą (pojedyncze tematy i ich bloki); zajęcia ze specjalistami (również w ramach współpracy międzysektorowej z instytucjami zewnętrznymi); wydarzenia organizowane w szkole i poza nią (spotkania, uroczystości, wyjazdy, wycieczki, wizyty studyjne itp.).
3. Warto zwrócić uwagę na powtarzające się metody działań, dzięki którym możliwe jest rozwijanie wielu umiejętności i postaw młodych ludzi. Przykładem takiego działania jest samodzielna realizacja inicjatywy rozwojowej przez klasę podzieloną na grupy zadaniowe wraz z dorosłym, który wspiera młodych ludzi w przyglądaniu się zachodzącym w nich zmianom i monitoruje proces grupowy. Taka metoda działania opiera się na koncepcji motywacji wewnętrznej Deci'ego i Rayna. Badacze ci na podstawie badań i obserwacji wykazali, że aby zaistniała motywacja wewnętrzna (autodeterminacja), należy zaspokoić trzy potrzeby jednostki: potrzebę kompetencji (posiadanie umiejętności do wykonania zadania); potrzebę autonomii (możliwość decydowania odnośnie tego, jak wygląda wykonanie zadania) i potrzebę sensu (osoba wie, że zadanie, które ma do wykonania jest ważne, wie, dlaczego je wykonuje).
4. Warto wprowadzić realizację zewnętrznych programów wychowawczych i profilaktycznych rekomendowanych przez specjalistów w zakresie opieki, wychowania i profilaktyki oraz programów odnoszących się do określonych systemów wartości, np. wychowanie do prawdy, odpowiedzialności, poszanowania godności, tolerancji i akceptacji dla odmienności itp.
5. Podnoszenie kompetencji rodzicielskich, wspieranie rodziców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą (należy podnosić świadomość rodziców w zakresie kontroli m.in. na co ich dzieci wydają pieniądze, z kim spędzają czas).
6. Kontynuacja współpracy z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

ZASADY EWALUACJI PROGRAMU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO

Ewaluację należy przeprowadzić pod koniec każdego roku szkolnego i opracować wnioski do pracy na następny rok szkolny.

Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- analizę dokumentacji (dzienniki lekcyjne, dzienniki nauczycieli specjalistów, wnioski wychowawców konstruowane na koniec I półrocza oraz roku szkolnego, sprawozdania zespołu wychowawczego oraz pedagoga i psychologa szkolnego, protokoły ze spotkań zespołów wychowawczych)
- przeprowadzanie ankiet wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy z rodzicami,
- wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli,
- analizę przypadków.

Ustalenia końcowe

Za realizację programu wychowawczo – profilaktycznego szkoły odpowiedzialni są wszyscy pracownicy Szkoły. Dyrektor Szkoły czuwa nad prawidłowością jego realizacji. Za realizację poszczególnych zakresów odpowiedzialni są nauczyciele zadeklarowani bądź zaproponowani przez Dyrektora Szkoły.

Program wychowawczo – profilaktyczny Szkoły Podstawowej w Lisewie Malborskim jest otwarty, może być modyfikowany w trakcie realizacji. Program ten podlega monitorowaniu i ewaluacji.

Program Wychowawczo – Profilaktyczny Szkoły Podstawowej w Lisewie Malborskim został uchwalony przez Radę Rodziców Uchwałą nr 2/2023/2024 w dniu 28 września 2023 r. w porozumieniu z Radą Pedagogiczną.

Przewodniczący Rady Rodziców

Dyrektor